

EXAMENSARBETE

Hösten 2007

Läroarbldningen

De blyga barnen – en studie om pedagogers uppfattningar om
blyga barn i förskolan

Författare

Anna-Karin Widell

Sofie Nilsson

Handledare

Ingrid Lindahl

De blyga barnen

– en studie om pedagogers uppfattningar om blyga barn i förskolan.

Författare:

Anna-Karin Widell

Sofie Nilsson

Abstract

Denna studie handlar om hur man som pedagog kan göra de blyga barnen synliga och delaktiga i en utvecklande gemenskap. De frågor vi har utgått ifrån är vad förskolan kan göra för att få de blyga barnen delaktiga och synliga i barngruppen enligt pedagoger? Samt vilka förutsättningar som måste vara tillgodosedda för att barnen skall bli inkluderade i gemenskapen på förskolan?

Syftet med studien är att bidra med kunskap om vad förskolan kan göra för att möta alla barn i förskolan. Hur kan man arbeta för att inkludera alla barn i en utvecklande gemenskap?

Vi har gjort en kvalitativ studie där vi har använt oss av semistrukturerade intervjuer. Denna intervjumetod användes för att få fram respondenternas personliga tankar och erfarenheter kring våra frågor. Totalt har tre pedagoger intervjuats.

Av studien framkom att det är i de sociala situationerna som pedagogerna märker att de blyga barnen utmärker sig, genom att dra sig tillbaka och inte ta för sig i gruppen. Tre viktiga nyckelord som är återkommande i pedagogernas tankar och som de hela tiden tar upp som betydelsefulla för att inkludera alla barn i en utvecklande gemenskap är att stötta, lyfta och skapa en trygghet för barnen.

Ämnesord: Blyga barn, förskolemiljön, pedagoger.

Innehåll

Innehåll.....	5
Förord.....	6
1. Inledning.....	7
2. Studiens problem och syfte	8
3. Forskningsbakgrund	9
3.1 Definition av blyghet.....	9
3.2 Olika perspektiv på barns blyghet.....	10
3.2.1 Psykodynamisktperspektiv – problemet ligger i tidiga barndomsupplevelser.....	10
3.2.2 Interaktionistiskt perspektiv – problemet ligger i samspelet.....	10
3.2.3 Kontextuellt perspektiv	14
4. Studiens preciserade frågeställning	17
5. Metod	18
5.1 Urval.....	18
5.2 Datainsamling.....	19
5.2.1 Etiska övervägande	20
5.3 Tillvägagångssätt vid analys av det empiriska materialet.....	20
5.3.1 Kritiska reflektioner av val av metoder.....	21
6. Resultat.....	23
6. 1. Vilka uppfattningar har pedagoger om vad som kan menas med blyga barn?.....	23
6.1.1 Tillbakadragenhet, tystlåten, va lite tramsig	23
6.1.2 Hemmet och föräldrarna.....	24
6. 2 Vad kan förskolan göra för att få de blyga barnen delaktiga och synliga i barngruppen och vilka förutsättningar måste vara tillgodosedda för att barnen skall bli inkluderade i gemenskapen på förskolan enligt pedagoger?.....	25
6.2.1. Rutiner.....	25
6.2.2 Hur pedagogerna stärker barnen	26
6.2.3 Vikten av beröm	27
6.2.4. Den fysiska miljön	28
6.2.5 I alla grupper finns det ju ledare.....	29
6.2.6 Gruppindelning.....	30
7. Analys.....	31
8. Diskussion	34
8.1 Slutsats	36
9. Slutord	38
10. Referenslista	39
11. Bilagor.....	41

Förord

Under studiens gång har vi haft stöd och uppmuntran av vänner och familj och vi vill därför tacka er. Vi vill även tacka Ingrid Lindahl vår handledare som har hjälpt oss under arbetets gång med tankar så vi har kommit framåt i studien. Ett stort tack till dig Ingrid!

1. Inledning

Den här studien handlar om de barnen som inte uttrycker sig och tar för sig. Barnen som oftast inte vågar ta plats i barngruppen, de barn som man talar om som "blyga barn".

Via vår verksamhetsförlagda utbildning (VFU) har vi lagt märke till barn som inte tar för sig i barngruppen utan istället drar sig tillbaka. Vi har lagt märke till att dessa barn oftast kommer i skymundan och inte blir en del i barngruppen eller inte får lika mycket uppmärksamhet av pedagogerna. Detta har fått oss att fundera över om förskolan ska kunna vara en plats som motsvarar alla barns behov och önskemål. De barnen som inte får lika mycket uppmärksamhet av pedagogerna bli deras behov tillgodosedda? Är det möjligt att se deras behov när de inte får lika mycket uppmärksamhet?

Läroplanen uttrycker således tydligt att den pedagogiska verksamheten skall anpassas till alla barn i förskolan och se alla barnen och deras behov. I Läroplanen för förskolan står det: "Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd än andra ska få detta stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar." (Lpfö 98, 2000 s.35).

Våra tidigare erfarenheter har rest ett antal frågor om förskolans roll och möjligheter att leva upp till läroplanens intentioner som uttryckts ovan. Med detta arbete hoppas vi bringa lite klarhet i åtminstone några av dessa frågor. Studien riktar sig till verksamma pedagoger samt blivande pedagoger. När det talas om blyga barn kommer många begrepp upp så som tillbakadragna, de "tysta" barnen och inåtvändhet. I detta arbete kommer vi att använda oss av begreppet "blyga barn" som ett uttryck för alla dessa grupper.

2. Studiens problem och syfte

Vår studies problem handlar om blyga barns situation i förskolan. Mot bakgrund av våra erfarenheter av den verksamhetsförlagda delen av vår lärarutbildning har vi börjat fundera över hur förskolan ska kunna vara en plats som motsvarar alla barns behov och önskemål. De barn som vi riktar vår uppmärksamhet emot är de som vi benämner som "blyga barn". Får dessa barn lika mycket uppmärksamhet av pedagogerna och blir deras behov tillgodosedda? Det är några frågor som vi ställer oss.

Syftet med den här studien är att bidra med kunskap om vad man kan göra för att möta de barn som ofta benämns som "blyga barn" i förskolan. Hur kan man arbeta för att inkludera de blyga barnen i en utvecklande gemenskap?

3. Forskningsbakgrund

I det här kapitlet tar vi upp följande: Definitionen av blyghet, olika perspektiv på barns blyghet, psykodynamiskt perspektiv – problemet ligger i tidiga barndomsupplevelser, interaktionistiskt perspektiv – problemet ligger i samspelet, samt kontextuellt perspektiv.

3.1 Definition av blyghet

Slår man upp ordet blyg i nationalencyklopedin så förklaras ordet blyg på följande sätt: ”Blyg: någon som känner sig osäker eller utlämnad vid umgänge med andra p.g.a. dåligt självförtroende, ovana vid främmande människor”. (Nationalencyklopedin, 1995 s.172)

I den pedagogiska uppslagsboken definieras blyghet på följande sätt:

Blyghet:” Olust, osäkerhet och partiell hämning av en persons vanliga beteende pga. närvaro av andra speciellt när personen är föremål för uppmärksamhet. Blyghet är nära relaterat till brist på självförtroende och egenskaper som introversion och ångestbenägenhet”.
(Pedagogiska uppslagsboken, 1996 s. 83).

I dessa två definitioner av orden blyg och blyghet har båda gemensamt att det är förknippat med sociala situationer. Svirsky och Thulin (2006) skriver om Beidel och Turners syn på blyghet. Deras tankar ligger i linje med citatet ovan. Då de menar att begreppet används för att beskriva ett mönster av tillbakadragenhet i sociala situationer men det kan inte användas som en definition av social fobi. (Svirsky & Thulin, 2006). Om man utgår ifrån vad forskningslitteraturen visar så fann Beidel och Thurner (Svirsky & Thulin, 2006) att blyga personer har samma symtom vid sociala situationer och visar samma känslor och tankar som barn med social fobi.

En tanke som barn kan ha i olika sociala situationer handlar ofta om att de vill fly från situationerna, att de ska bli negativt bedömda för sin egen prestation, att de ska misslyckas, göra något som är pinsamt eller att inte bete sig på ett acceptabelt sätt. De tankar barnen har kring olika sociala situationer är oftast väldigt negativa. (Svirsky & Thulin, 2006).

3.2 Olika perspektiv på barns blyghet

Nedan tas ämnet blyga barn ur tre olika perspektiv, psykodynamiskt perspektiv, interaktionistiskt perspektiv och kontextuellt perspektiv.

3.2.1 Psykodynamiskt perspektiv – problemet ligger i tidiga barndomsupplevelser

Psykodynamiskt perspektiv grundar sig i Freuds utvecklingsteori som ger stor vikt vid barndomen. I detta perspektiv har arvet och miljön en viktig betydelse. Freud insåg att arvet ger oss drifterna och miljö lär oss handskas med dem.

En forskare som bygger sin teori på psykodynamiskt perspektiv är Zimbardo (1982) Orsaken till att ett barn är blygt kan bero på mycket. Blyghet kan ha sitt ursprung i tidigare barndomsupplevelser, så som skolsvårigheter, ofördelaktiga jämförelser med syskon, släktingar och kamrater, otrygga familjeförhållanden och byte av skolor för att nämna några. En annan bakomliggande orsak som kan leda till att barn lättare blir blyga kan vara om deras föräldrar är dåliga förebilder i det sociala umgänget. Här menar han att om man är uppväxt med en brist på socialt umgänge kan det bidra till att barnet utvecklar blyghet. Att poängtera här är att Zimbardo inte menar att detta är något generellt för alla barn som växer upp med en brist på socialt umgänge. (Zimbardo, 1982). Zimbardo beskriver många tänkbara orsaker som kan åstadkomma blyghet. Hans betoning på tidiga barndomsupplevelser som sätt att försöka förklara blyghet uttrycker att han lägger orsakerna i barnets historia, medan den aktuella situationen där blygheten uppstår inte beaktas.

3.2.2 Interaktionistiskt perspektiv – problemet ligger i samspelet

Ett annat perspektiv är det interaktionistiska perspektivet som bygger på ett samspel mellan barnet och omvärlden. Här är det barnets egenskaper och tidigare erfarenheter som kommer i fokus istället för att titta på den pedagogiska miljön och den pedagogik barnet möts av (Nordin-Hultman, 2004). I det interaktionistiska perspektivet är det samspelet mellan individen och den materiella och mänskliga omgivningen som är av vikt. En av grundarna till det interaktionistiska perspektivet är George Mead som menar att den mänskliga intelligensen

har sitt ursprung i det språkliga umgänget mellan individer, och att det mänskliga psyket skapas i en social process. (Nationalencyklopedin, 1995).

Att bli sedd, att bli till - genom samspel

Att bli sedd är viktigt för alla och detta är ett behov som alla har. Det är viktigt att inte glömma bort att alla barn vill bli sedda. En del barn visar att de vill ha uppmärksamhet och bli sedda vilket framkommer när de bråkar. Andra barn däremot gömmer sig av rädsla eller osäkerhet. Oavsett om man visar det eller inte så vill väl alla bli sedda innerst inne? Här är det väsentligt att de vuxna visar att de vill se barnet. Även om barnet vänder bort blicken eller inte vill få någon ögonkontakt alls har det stor betydelse hur den vuxne agerar. Om den vuxne verkligen vänder och vrider på sig för att få ögonkontakt med barnet så visar den vuxne att du finns för mig och jag vill finnas för dig. (Folkman & Svedin, 2003). Genom sin närvaro, blick, röst och förmåga att skapa kontakt visar den vuxne att barnet blir sett och taget på allvar. (Lund, 2006). Bekräftelse är något barn behöver i tidigt skede i livet, redan när barnet kommer ut ur mammas mage får det bekräftelse. Idag vet vi att mycket små barn har känslor och behov av närhet något som är väsentligt för all barnets utveckling. (Orlenius, 2001).

Barn är bättre på att visa att de vill bli sedda än vuxna. Man kan ofta höra barn säga - titta mamma, - titta fröken. De säger rakt ut att de vill bli sedda. Vi vuxna använder oss av andra sett för att visa att vi vill bli sedda. En del har alltid mössa inomhus och någon har alltid ont någonstans. Detta är olika uttryck för samma sak men budskapet är det samma: - se mig, titta, jag är också här. Det räcker inte att bli sedd en gång utan detta är något som vi behöver få tillgodosett genom hela livet, liten som stor. (Stening, 1999)

I en studie gjord av Månsson visar hon att om barnen blir sedda av pedagogerna, så blir de någon. De blir till genom främst bekräftande handlingar. Hon utgår ifrån Daniel Sterns teori om självets utveckling. Mot bakgrund av denna teori visar hon hur omsorgspersonerna i förskolan är betydelsefulla i barnets tidiga utveckling. Pedagogernas uppgift är att lyfta fram och utveckla varje barns speciella kompetenser och resurser. Talanger och egenskaper hos barnen som ingen ser eller bekräftar får svårt att utvecklas och växa. Det kompetenta barnet är beroende av samspel med andra för att utveckla sin kompetens. (Månsson, 2000). Barn som inte blir sedda blir diffusa både för sig själv och för alla andra. (Brodin & Hylander, 1997).

”Att bli sedd är något av det allra viktigaste i livet. Det är också en upplevelse som ständigt behöver näring” (Stening, 1999 s.15).

Att visa barnet att det är sett kan man göra på många sätt, små gester kan ha väldigt stor betydelse för barnet. Dessa gester behöver inte vara något stort det kan räcka med en nickning eller en hand på axeln. Detta gör att barnet känner sig sett och allt som behövdes var en liten gest men som har väldigt stor betydelse för barnet. (Stening, 1999). Det här är en intressant sak som Stening tar upp och det är ingen stor ansträngning för pedagogen. Detta är ett sätt som pedagogen kan använda sig av för att visa barnet att det är sett. Denna bekräftelse är också något som måste upprepas för att barnet ska känna sig sett, det räcker inte att man bara gör det en gång. Om man inte visar barnet hela tiden att det är sett kan det känna sig avvisat.

Om barnet känner sig avvisat, ignorerat eller bemött med otålighet kan barnet uppleva att det inte betyder något, att initiativ inte ger någon respons. Detta kan leda till att barnet i fortsättningen tar färre initiativ till kontakt eller ger upp helt och hållet. (Lund, 2006). Det är också viktigt att nämna att dessa små gester som kan ha så stor betydelse för barnen inte får bli en rutin sak, då tappar man innebörden i varför man gör det.

Självkänsla/självförtroende – genom samspel

I stycket ovan har vi tagit upp mycket av vikten att bli sedd och bekräftad. Detta är något som också är viktigt för barnets självkänsla och självförtroende.

Vad är självkänsla? Stening (1999) förklarar detta begrepp på följande sätt:

Självkänsla

Det är den uppfattning jag fått om mig själv genom att vara sedd eller inte sedd. Genom att känna att jag duger eller att jag inte duger.

Det är omvärldens spegel av mig själv. Det är min djupt rotade inneboende känsla för mig själv. (Stening, 1999 s.58).

Självförtroende

Det är den tilltro jag har till mig själv när det gäller att klara saker.

Bra på fotboll eller matte. Vackert utseende eller sångröst. Att vara

bra på något vad det månne vara - kanske att sprida glädje. (Stening, 1999 s.58-59).

Blir barnet sedd av flera vuxna så kan barnet bygga upp ett lager av uppmärksamhet. Detta lager blir människans djupt rotade självkänsla och att det är detta som gör att man sedan klarar av olika motgångar utan att ta skada. (Stening, 1999).

Blyga barn har ofta en dålig självkänsla och på grund av att det har de ofta också dåligt självförtroende. De riskerar då att uteslutas från gruppgemenskapen då de sällan tar ögonkontakt med de övriga barnen eller vuxna. (Wehner Godée, 1993). För att ett barn ska komma med i gruppgemenskapen måste barnet själv ha ett intresse av att ha kamrater och en egen drivkraft till kontakt. Det krävs också att barnet har en lust att dela tankar och upplevelser med andra för att ingå i ett samspel, samt att barnet har en tro på att den själv har något att ge. (Folkman & Svedin, 2003). Här tas det upp att det är det "blyga barnet" som själv måste ta initiativ till kontakt för att komma med i gruppgemenskapen. Men att de övriga barnen inte tar initiativ till att bjuda in det "blyga barnet" i gruppen tas inte upp.

Leken och samspelet

Grunden för att barn ska kunna leka börjar tidigt redan på skötbordet, då den vuxne pratar, skojar och busar med barnet och det är här barnet svarar genom att härma, jollra och ha ögonkontakt. Det är genom detta samspel som barnet får sin förståelse för samförstånd, ömsesidighet och turtagande vilket är viktiga delar i leken (Knuttdotter Olofsson, 1991). Detta samspel bildar utgångspunkten för de första erfarenheterna av samspel. Om detta samspel inte finns där från början kan detta få konsekvenser för barnet. Om barnet redan från början känner sig avvisat, missförstått, negligerat kan det leda till att barnet blir försiktigare, ängsligare och mer avvaktande i andra relationer (Lund, 2006).

Pedagogens roll är viktig för de blyga barnen vid leken. Här är det viktigt att pedagogen stöttar de blyga barnen så att de kan upptäcka leken och vad det innebär att ha kompisar. Barnets kompetens växer i samspel med vuxna som förstår vilket stöd barnet behöver för att upptäcka nya saker och då utvecklas barnets kompetens (Folkman & Svedin, 2003).

Detta samspel som uppstår mellan barnet och den vuxna leder tankarna till det Winnicott kallar "mellanområde". Ett område där barnets och den vuxnes världar möts. De skapar ett

gemensamt område, ett mellanområde som kan förklaras genom att barnet och den vuxne rullar ut vars en matta mot varandra och på utrymmet där mattorna går omlott bildas det ett gemensamt område för lek och en lekfull relation. Det är i detta mellanområde det uppstår ett samspel mellan barnet och den vuxne och det är här den vuxne kan stötta barnet så att det kan upptäcka nya saker och utvecklas i leken (Winnicott, 2003).

Winnicotts mellanområde liknar Vygotskys teori: zonen för en möjlig utveckling. Här talar Vygotsky om två utvecklingsnivåer. Den första nivån är det barnet kan göra självständigt och det är den nivån barnet är på just nu, den andra nivån är det barnet klarar av att göra med hjälp av vuxnas handledning, det är zonen barnets närmaste utveckling. Här är det pedagogens roll att vägleda barnet och utmana det så att det kan gå framåt i sin utveckling. För att detta ska vara möjligt måste det finnas en relation mellan barnet och pedagogen. En relation där de har något gemensamt att bygga på, denna relation är viktig för att det ska uppstå ett samspel. När denna relation är byggd kan pedagogen också lotsa barnet framåt (Folkman & Svedin, 2003). Likheterna mellan Winnicotts mellanområde och Vygotskys teori är att pedagogens roll är väldigt viktig för barnets utveckling.

3.2.3 Kontextuellt perspektiv

Inom ett kontextuellt perspektiv är det den sociala och fysiska kontexten som är det centrala. Lärandet sker i ett socialt samspel där vikten ligger i den sociala omgivningen men även i den fysiska miljön barnet befinner sig. Barnet lär i ett socialt sammanhang där barnet ser och lär av andra människor. Utvecklingsekologin beskriver den sociala och fysiska miljön som olika system som ingår i varandra och som ömsesidigt påverkar varandra.

Förskolemiljön och samspel

Hur barn agerar och uppfattar sig själva är olika i olika situationer, det har alltså att göra med de sammanhang och miljöer i vilka barnen handlar och iaktas. Hur rum och material är organiserat på förskolor skiljer sig åt. Nordin – Hultman (2004) har forskat kring dessa två faktorer och då jämfört Svenska förskolor med de Engelska. Rummet och materialet på förskolan har stor betydelse för barnens nyfikenhet till lärande. Beroende på hur de är organiserade kan de antingen locka till spänning och lust att lära eller få motsatt effekt. I Nordin – Hultmans forskning har hon sett stora skillnader mellan de Svenska och de Engelska förskolorna i just hur vi organiserar rummet och materialet.

Rummet - en aspekt i barns subjektskapande

Nordin – Hultman (2004) ställer i sin studie frågor om hur barn skapar sina identiteter och förstår sig själva som subjekt, samt hur de blir sedda och beskrivna av andra. I fokus för studierna ställer Nordin-Hultman den pedagogiska miljön, d.v.s. hur rummen utformas, vad som är tillåtet och inte tillåtet i olika rum, vad som erbjuds barn att göra i dessa rum och vilken betydelse detta har i barns identitets- och subjektskapande. Hon har kommit fram till att de svenska förskolornas rum är väldigt traditionsbundna. Det finns ett starkt kulturellt mönster för hur rummen är inredda. De Svenska förskolorna är uppbyggda på ett sätt som ska påminna om hemmet, och genom att efterlikna miljön i hemmet vill man skapa en trygghet. Det är till exempel rummet med den traditionella soffan där man ofta sitter och har lässtunder. Detta ska försöka efterlikna hemmiljön där modern sitter i soffan och läser för sitt barn.

I de Svenska förskolorna finns det olika rum, lek/bygg- vilorum, lek-matrum, dockrum och målarrum. Alla dessa är ofta avskärmade från varandra och bundna till olika aktiviteter. Ska man leka med dockor så gör man det i dockrummet och ska man måla så gör man det i målarrummet. Lekrummet i den Svenska förskolan är ofta uppbyggd på så sätt att materialet är längs med väggarna och att det i mitten av rummet är en stor fri yta. Här har barnen möjlighet till att röra sig fritt och på så sätt träna sin grovmotorik. Till skillnad från detta så är de Engelska förskolorna inte indelade på samma sätt. Utan olika aktiviteter sker i samma rum. En stor skillnad är också att materialet i lekrummet står framme på golvet. Det kan till exempel mitt i lekrummet finnas vattenlåda, sandlåda, stafflier och annat material som barnen kan leka med. I och med att detta material står framme mitt i rummet leder det till att i de Engelska förskolorna inte finns fria ytor i samma utsträckning som i den Svenskan förskolan. Nordin-Hultman har genom sin forskning upplevt att de Engelska förskolorna är mer inbjudande till aktivitet och lärande jämfört med de Svenska förskolorna, om man tittar på hur rummen och materialet är organiserat. Nordin Hultman (2004). Denna uppfattning har även Birgitta Knutsdotter Olofsson fått. I en studie av leken i förskolan skriver hon, att om hon föreställde sig att hon var en femårig flicka som står på tröskeln till lekrummet så skulle alla lekidéer falla platt till marken. ”Pusslen hade jag lagt så många gånger att de måste läggas med baksidan upp för att ge lite spänning. Rita kunde jag förstås göra, om jag nådde upp till de fina kritorna”. (Knutsdotter Olofsson, 1991 s.141).

Materialen i Engelska förskolor är placerat så att barnen når dem medan i de Svenska förskolorna står materialet för det mesta på hyllor i vuxen höjd där barnen måste fråga för att få tillgång till dem. En stor skillnad var också att det material som kan "smutsa ner" inte är tillgängligt för barnen i den Svenska förskolan på samma sätt som det är i den Engelska förskolan. Detta får till följd att barnen i den Engelska förskolan har en miljö som bjuder in till experimenterande och skapande på ett sätt som inte finns i den Svenska förskolan. (Nordin – Hultman, 2004).

Hur rummen utformas i förskolan relaterar framförallt Nordin-Hultman (2004) till en fråga om vilka möjligheter barn erbjuds att skapa meningsfulla sammanhang och som har betydelse i barns identitets- och subjektskapande. Hon visar till exempel att barn "är" och beter sig på olika sätt i olika situationer, hur de "är" beror på de situationer och vilken miljö de är i. Det är både det sociala sammanhanget och miljön runt barnet som har betydelse. Ett barn kan uppfattas som blygt i en situation medan det i en annan är framåt och aktivt. (Nordin – Hultman, 2004).

4. Studiens preciserade frågeställning

Vår frågeställning är:

Vilka uppfattningar har pedagoger om vad som kan menas med blyga barn?

Vad kan förskolan göra för att få de blyga barnen delaktiga och synliga i barngruppen enligt pedagoger?

Vilka förutsättningar måste vara tillgodosedda för att barnen skall bli inkluderade i gemenskapen på förskolan enligt pedagoger?

5. Metod

I detta kapitel tas tillvägagångssättet upp angående urval av intervjupersonerna. Vilka metoder som används vid insamlingen av materialet framgår också i detta kapitel. Vi tar också upp vilka etiska övervägande vi har gjort i förhållande till de forskningsetiska reglerna. Efter detta följer ett avsnitt som förklarar hur tillvägagångssättet har varit vid analysen av material. Vi har valt att använda kvalitativa intervjuer. Vårt syfte med studien var att få reda på hur pedagogerna arbetar för att inkludera alla barn i barngruppen.

5.1 Urval

Den empiriska undersökningen gjordes på tre förskolor och tre pedagoger intervjuades. Anledningen till att vi gjorde våra intervjuer på dessa tre förskolorna var genom kontakter vi fått under lärarutbildningen.

Förskolorna intervjuerna gjordes på hade barngrupper i åldern ett - sex år.

Förskolorna benämns med bokstäverna A-C på grund av att bevara pedagogernas och förskolornas integritet. Pedagogerna har också döpts om till pedagog A-C. Pedagogen på förskola A kallar vi pedagog A och pedagogen på förskola B benämner vi som pedagog B osv.

Förskola A har sex avdelningar med barn i åldrarna ett-sex år. Avdelning vi gjorde vår intervju på är en syskonavdelning med en barngrupp på 15 barn i åldrarna tre-sex år. Förskola A arbetar under detta läsår mycket med språkutvecklingen och med att utveckla varje barns förmåga att fungera socialt och emotionellt med andra barn.

Förskola B har tre avdelningar med barn i åldrarna ett-sex år. Avdelningen intervjuerna gjordes på är en syskonavdelning med en barngrupp på 20 barn i åldrarna tre-sex år. Detta är en idrottsförskola där de arbetar mycket med att göra idrott, rörelse, lek och hälsa som en integrerad del av pedagogiken.

Förskola C består av fyra avdelningar med barn i åldrarna ett-fem år. Avdelningen vi var på ligger avskilt från de andra husen. På denna avdelning är det 18 barn i åldrarna fyra-fem år. På

denna avdelning arbetar de inte mot någon särskild profil utan de arbetar allmänt med språk, matematik och rörelse m.m.

5.2 Datainsamling

Vi har valt en kvalitativ ansats. Det innebär här att vi är intresserade av hur informanter tänker om och vilka innebörder de ger det vi efterfrågar. Ofta väljer man enligt Patell och Davidsson, 2003 också flera olika datainsamlingsmetoder vid kvalitativa studier. Vi har också valt att genomföra så kallade semistrukturerade intervjuer. Dessa beskrivs av Denscombe, 2000 på följande sätt:

Vid semistrukturerade intervjuer har intervjuaren fortfarande en färdig lista med ämnen som ska behandlas och frågor som ska besvaras. Intervjuaren är emellertid inställd på att va flexibel när det gäller ämnenas ordningsföljd, och – vilket kanske är ännu mer betecknande – att låta den intervjuade utveckla sina idéer och tala mer utförligt om det ämne som intervjuaren tar upp. Svaren är öppna och betoningen ligger på den intervjuade som utvecklar sina synpunkter. (Denscombe, M 2000 s. 135).

Intervjuerna utgick ifrån fem huvudfrågor som var samma till alla respondenterna. Sedan fyllde vi på med följdfrågor för att utveckla diskussionerna. Detta gjordes för att det skulle bli ett mer givande samtal samt att respondenternas egna tankar och erfarenheter skulle framkomma. Anledningen till att intervjuer valdes var att vi anser att detta var ett relevant sätt att använda oss av för att få fram respondenternas personliga tankar och erfarenheter kring våra frågor. Vid samtliga intervjuer var vi båda två närvarande. Andledningen till detta var att vi här ville hjälpas åt med följdfrågor för att få ut så mycket som möjligt av intervjuerna.

Innan intervjuerna påbörjades fick respondenterna reda på undersökningens syfte som var att bidra med kunskap om vad förskolan kan göra för att möta alla barn i förskolan. För att det inte ska bli några frågetecken om vad resultatet ska användas till är det viktigt att i början klargöra syftet med intervjun. (Patel & Davidsson, 2003).

Innan intervjuerna påbörjades blev respondenterna tillfrågade om det gick bra att intervjuerna spelades in. Samtliga intervjuer varade mellan fyrtio och sextio minuter och detta

informerades respondenterna om när vi planerade och bokade in intervjuerna. Det är väldigt viktigt som forskare att man innan påbörjad intervju berättar ungefär hur lång tid intervjun kommer att ta. Om det är tjugo minuter eller om det är två timmar ska man alltid informera tidslängden på intervjun. (Denscombe, 2000)

Som arbetsredskap användes bandinspelningar vid intervjuerna. Denna metod användes för att det efteråt skulle finnas möjlighet till att lyssna på intervjuerna flera gånger och genom detta inte missa något. Även genom att ha intervjuerna på band finns möjligheten att gå tillbaka och lyssna på exakt vad som sades. Vid ljudupptagningar sker en permanent och fullständig dokumentation när det gäller det som sägs under intervjun. (Denscombe, 2000). Vi ansåg även att detta var ett bra arbetsredskap då vi hela tiden kunde lägga fokus på samtalet och inte behövde göra intervjuanteckningar.

5.2.1 Etiska övervägande

Uppgifterna vid intervjuerna har behandlats konfidentiellt för att värna om respondenternas integritet. Att behandla uppgifterna konfidentiellt innebär att vi vet vem svaren kommer ifrån och att det bara är vi som har tillgång till de uppgifterna. I resultatet fingeras namnen på respondenterna och namnen på förskolorna. Genom detta går det inte att urskilja vem som sagt vad och vilka förskolor det handlar om. (Patel & Davidsson, 2003). Efter bearbetning av bandinspelningarna kommer banden att raderas. Alla respondenterna har blivit informerade om syftet med undersökningen. Forskaren skall informera de av forskningen berörda om den aktuella forskningsuppgiftens syfte. (Vetenskapsrådet, 2002).

5.3 Tillvägagångssätt vid analys av det empiriska materialet

Intervjuerna har bearbetats genom att vi har lyssna noga på banden två gånger och transkriberat dem till dataskrivna text. De transkriberade texterna har sedan lästs flera gånger och utifrån dessa har det gjorts en ”öppen kodning” det vill säga att vi har letat efter likheter och olikheter. (Denscombe, 2000). Likheterna och olikheterna som kommit fram under den öppna kodningen har sedan strykats under med penna. Utifrån den öppna kodningen har det framkommit drag som sammanställts i teman som innebär att man letar efter företeelser som är återkommande i intervjuerna. (Merriam, 1994).

5.3.1 Kritiska reflektioner av val av metoder

Vid intervjuer är det viktigt att tänka på den mänskliga faktorn som spelar in. Intervjuaren kan minimera detta genom att vara neutral och icke-bedömande även om respondentens svar inte ligger i linje med intervjuarens personliga åsikter. (Merriam, 1994). Det är även viktigt att själv reflektera över om resultatet är förlitligt med tanke på antalet respondenter. (Denscombe, 2000). Urvalet av respondenter och antalet intervjuade samt att vi inte är vana intervjuare har eventuellt påverkat resultatet. Detta är något som vi är medvetna om.

Något som man även bör ha i åtanke vid intervjuer är tidsaspekten vid transkriberingen av bandinspelningarna, detta var något som tog längre tid än förväntat.

En nackdel med att göra bandinspelningar är att respondenten kan känna sig hämmad av bandspelaren. (Merriam, 1994) Detta märktes tydligt hos en av respondenterna. Under intervjuens gång märktes en stor skillnad på henne, hon tänkte mycket på vad hon sa när bandspelaren var igång. ”Det är som regel inga problem att få intervjupersonerna att prata inför en bandspelar, men ändå händer ofta något när man stänger av den. Personerna börjar prata mer spontant och är inte längre lika angelägna om att framstå som t.ex. logiska och förnuftiga”. (Patel & Davidson 2003 s. 83). Detta märktes tydligt hos denna respondent, när bandspelaren var avstängd pratade hon mycket mer spontant och öppet.

Ett problem som uppstod vid avlyssningen av banden från intervjuerna var att det ibland var svårt att höra vad respondenten sa. Detta berodde på störande moment i omgivningen. Saker som blev störande moment på bandinspelningarna var bland annat telefoner som ringde och ljud och prat från andra på avdelningen. Det är forskarens uppgift att lägga fram önskemål om ett avskilt rum där intervjun kan ske, där man kan sitta ostört och där det är relativt tyst. (Denscombe, 2000). Detta är något vi inte tänkte på och av denna anledning inte gjorde, men tar med oss detta som en erfarenhet.

När intervjuerna gjordes dokumenterade vi även efter intervjuerna hur miljön på förskolorna såg ut. Detta gjordes med hjälp av fältanteckningar. Fältanteckningar kan innehålla information om klimatet och atmosfären i intervjulokalen menar Denscombe (2001). Vår

tanke var att dessa anteckningar skulle kunna ge ytterligare information och medverka i tolkningen av det empiriska materialet. Dock kan vi inte se att så har skett, vilket blivit en lärdom till kommande tillfällen.

6. Resultat

Utifrån bearbetningen av materialet framkom olika teman. De teman som framträtt ur materialet är följande; 6.1 ”Vilka uppfattningar har pedagoger om vad som kan menas med blyga barn?”, 6.2 ”Vad kan förskolan göra för att få de blyga barnen delaktiga och synliga i barngruppen och vilka förutsättningar måste vara tillgodosedda för att barnen skall bli inkluderade i gemenskapen på förskolan enligt pedagoger?”, Dessa teman motsvarar svar som kan relateras till den första forskningsfrågan: Pedagogers tankar om definitioner och orsaker till blyghet.

6.2.1 ”Rutiner”, 6.2.2 ”Hur pedagogerna stärker barnen”, 6.2.3 ”Vikten av beröm”, 6.2.4 ”Den fysiska miljön”, 6.2.5 ”I alla grupper finns det ju ledare” och 6.2.6 ”Gruppindelning”. Dessa teman motsvarar frågor som relaterar till de två andra forskningsfrågorna: Vad kan förskolan göra för att få de blyga barnen delaktiga och synliga i barngruppen enligt pedagoger?

Vilka förutsättningar måste vara tillgodosedda för att barnen skall bli inkluderade i gemenskapen på förskolan enligt pedagoger?

6. 1. Vilka uppfattningar har pedagoger om vad som kan menas med blyga barn?

6.1.1 Tillbakadragenhet, tystlåten, va lite tramsig

Pedagogerna uppfattar blyga barn på olika sätt. Hur de resonerar visar nedan utvalda excerpter från de transkriberade intervjuerna.

Pedagog A:

Det finns många olika sorters blygheter, för en del kan ju va blyga i starten innan de lär känna till exempel oss som personalen och barnen och känner sig lite osäker då kan man ju va väldigt blyg. Men man kan ju va blyg i sig själv att man kanske ja att man har hårda krav på sig själv.

...det kanske inte är den blygheten jag upplevde när jag var liten utan man kan visa det på det sättet att man kanske är lite aggressiv. Jag tror det är typiskt de barn som inte har språket till exempel de visar då

kanske genom att försöka va lite tramsig och på det viset, man vill inte visa att man är blyg därför gör man sådana saker istället.
Eller att man drar sig undan men det är inte så vanligt idag

Pedagog B:

Som ej pratar så mycket i samlingar, som inte gör så mycket väsen av sig i gruppen.

Pedagog C:

Man är kanske lite försiktig svarar inte på tilltal är lite avvaktande.
Man är kanske lite avvaktande för man vet inte riktigt vad som ska hända.

Pedagogerna uppfattar blyga barn på olika sätt. Varav en av pedagogerna upplevde att blyghet inte uttrycker sig på samma sätt idag som det gjorde förr. Hon upplever att en del barn uppför sig tramsigt på grund av att de inte vill visa att de är blyga. Detta vara något som de andra pedagogerna inte tog upp överhuvudtaget. De andra två pedagogerna upplevde blyga barn som lite försiktiga som inte svarar på tilltal och som inte pratar så mycket i samlingarna.

6.1.2 Hemmet och föräldrarna

Pedagogerna nämnde att hemförhållandena kan ha betydelse för om barnet utvecklar blyghet.

Pedagog A:

Sen tror jag det kan va så här också att man har föräldrar som kanske är blyga.

... det här att man inte är som alla andra till exempel man kanske inte har, idag är det mycket materiella saker som gäller, att man inte har just dom här sakerna som alla har och då vågar man kanske inte säga att jag har inte det.

Pedagog B:

De kan ju va lite hemifrån, fostran och hur ens föräldrar är till sättet.
Både arvet och miljön tror jag har påverkan där.

Pedagog C:

de är mycket sådant här idag och det tror jag också kan påverka att man blir lite tillbakadragen man ska ha gjort nästan allt innan man börjar skolan. Så visst är det många barn man kan uppleva som blir stressade och kanske blir tillbakadragna bara för det man orkar inte mer. Så visst både föräldrar, pedagoger och samhället påverkar tror jag utan att man tänker på det.

Vad som kan vara orsaken till varför ett barn är blygt tror alla pedagogerna att hemförhållandena kan ha betydelse. En av pedagogerna tar upp att om föräldrarna är blyga kan det ha betydelse för om barnet blir blygt. En annan pedagog tog också upp att både arvet och miljön kan ha påverkan. Två av pedagogerna tar även upp att de materiella leksakerna kan ha en betydelse. En pedagog tar upp att alla inte har tillgång till alla dessa materiella leksaker och att man då inte vågar säga detta och kanske blir blyg.

6. 2 Vad kan förskolan göra för att få de blyga barnen delaktiga och synliga i barngruppen och vilka förutsättningar måste vara tillgodosedda för att barnen skall bli inkluderade i gemenskapen på förskolan enligt pedagoger?

6.2.1. Rutiner

Det framkom att rutiner är något som har stor betydelse för de blyga barnen.

Pedagog A:

Det är viktigt och att de känner till, att man kör samma för det är, och då känner man sig trygg.

Viktigt att köra samma saker flera gånger. Det kan vi se när vi har haft jympa, då har vi haft en sak vi kör, och vi körde den rätt så mycket i fjor då och i början var det någon som va lite blyg då va

alltid bakom men i slutet sen så kliver han ut för då började han känna att det här kan jag nu.

Pedagog B:

Man tänker sig en del barn dom behöver liksom titta in sig om man gör nått alldeles nytt med barnen, nått nytt rörelse pass i veckan till exempel så en del barn väljer ju att stå och titta på kanske första och andra gången sen helt plötsligt så är dom med och då får man ju låta dom stå och titta man tvingar inte dom till att va med utan de står och tittar in och det är också ett sätt att få in lärandet för dom.

Rutiner är viktigt för oss alla, men framförallt för barn som är blyga eller osäkra menar pedagogerna. Att ha rutiner innebär även att man vet vad som ska hända och det blir en trygghet.

6.2.2 Hur pedagogerna stärker barnen

Vid vår fråga om att stärka barnens självkänsla/självförtroende poängterade alla pedagogerna att det är viktigt att finnas där som en stöttande hand.

Pedagog A:

Dels är det ju viktig att man talar om att de klarar av saker och ting att de är duktiga på saker att man visar de dels genom att tala om det och va positiv men dom och ta fram dom liksom att jag vet att du klarar av detta, ge beröm är jätteviktig kanske låta dom hjälpa till, det finns ju alltid dom som alltid anmäler sig med en gång men att man vi som pedagoger är noga men att se att dom här behöver lite extra hjälp att idag är det din tur att hjälpa till och följa med och hämta vagnen till exempel. Att se dom det är jätteviktigt att stärka dom.

Pedagog B:

Man stärker dem barnen genom att stötta dem när de ska berätta någonting eller man vill inte berätta nej då behöver man inte berätta

till exempel när man ska ta sin namnlapp.

Pedagog C:

Det blir mer i arbetet att man lyfter dem att man känner att det här klara jag att man lägger det på den nivån som man vet att den personen fixar.

Sen har vi en groda som är avdelningens lilla djur "Hubbe" som vi använder när det är vissa situationer han kan inte prata utan då viskar han till oss fröknar man använder det så. Det brukar också fungera och då brukar dem oftast säga nu ska vi gå och prata med "Hubbe" om dem är lite lessna eller vill ha extra kramar eller känna att dem vill ha "Hubbe" lite, lite extra "Hubbe" kramar. Så han är också en del men det är inte drama på det viset men man använder också han som ett redskap han blir som en extra pedagog.

Att stötta barnen och ge beröm, men också att "puscha" på och utmana barnen så att de kommer framåt i utvecklingen är något som kan stärka barnen. Görs detta på rätt sätt kan detta stärka barnens självkänsla och självförtroende. Att använda ett gosedjur som en extra pedagog är en resurs som kan ha väldigt stor betydelse menar en av pedagogerna. I detta fall blir Hubbe en trygghet som barnen tyr sig till.

6.2.3 Vikten av beröm

Pedagog B:

Man ska ju inte bara berömma hela tiden, a nu va du duktig o va bra för då blir ju det här duktigt och det här bra något som inte betyder någonting utan man ska ju berömma tycker jag när det är befogat. Det ska ju inte bara vara bra hela tiden för då tappar ju det sin betydelse.

Pedagog C:

Tänka mycket på att ge beröm även i det vardagliga inte bara när man har någon aktivitet eller samling. Och det blir också att man

stärker dem till exempel vad glad jag blev när du knäppte din jacka.
Det är så lite men att man är väl medveten om att man ger denna
positiva förstärkning.

Berömmet måste vara befogat för att det ska ha en betydelse för barnet. Ger man beröm hela tiden tappar det sin innebörd.

6.2.4. Den fysiska miljön

Pedagog A:

Ibland kan det kanske va lite skrämmande just det här nya många
vuxna och många barn, därför gör vi så när vi har nya barn att vi
lägger ner mycket tid på att det just ska bli trygga.

Pedagog C:

Miljön är den tredje pedagogen man får tänka som så att vad har vi
för material, finns det kanske något som man kan leka med där
jag känner mig trygg, eller har man det bara för att det så ska va.
Det ska va så att det främjar varje barn så de känner sig, jag tror
nämligen som så, att hade inte miljön något att erbjuda att de inte
känner sig trygga med miljön, dom får inga utmaningar visar de
också en annan sida av sig genom dom utmaningar, trygghet, då
blommar de också ut och då visar det sig positivt. Det som är mindre
bra det dämpas och man blir då lyft i det andra. Då blir man liksom
en annan person.

Här är aldrig rummen bestående här ändras de efter varje barngrupp,
efter deras behov. Används inte materialet får vi titta på vad som är
deras behov.

Viktigt att barnen känner att wow här vill jag va, här vill jag leka.
Och jag tror att det påverkar också det blyga, lite försiktiga barnet
positivt att det känner att här finns saker att göra och som man känner
sig trygg med. Så miljön den är viktig. Men jag tror också att man
ska tänka på vilket material man köper att man inte bara köper för att det
så ska vara och för att jag som pedagog tycker det är roligt utan tycker

barnen det är roligt.

En av pedagogerna benämner förskolemiljön som den tredje pedagogen. Hon var medveten om miljöns påverkan för barnens utveckling, att miljön ska vara inspirerande och anpassad efter barngruppen.

6.2.5 I alla grupper finns det ju ledare

Pedagog B:

I alla grupper finns det ju ledare, har man då en positiv ledare som är det ju säkert jätte bra för blyga barn, men har man en ledare som det finns ju också dom som drar med sig de andra barnen på dumma saker så att säga och då är det kanske inte så bra för ett blygt barn. Det finns ju ledare då som, som inte har goda egenskaper som kanske utesluter dom som inte vill ta för sig och det gäller att uppmärksamma det och ta tag i det.

Pedagog C:

Har man negativt starka barn i gruppen kan de ju lätt trycka ner. Men det e ju också viktigt att man visar den negativa ledaren hur det är att vara en positiv ledare att man stöttar och visar. Men jag tror det absolut har påverkan. Det har man ju ibland fått negativa ledare som kan mycket väl göra att dom som är lite blyga dom backar ännu mer. Och sen att de ger kanske dom här fula kommentarerna och blickarna som man som vuxen inte kanske ser eller hör. Vissa är väldigt slipade att de gör ändå inte det när någon vuxen är i närheten. Och då väljer man kanske om man är blyg att jag säger inget för man vill inte ha dom här gloorden.

Ledare är något det finns i alla grupper, en positiv ledare kan vara en stor tillgång i gruppen medan en negativ ledare oftast har en negativ påverkan på gruppen. Som pedagog C säger är det här viktigt att visa den negativa ledaren hur denna kan bli en positiv ledare.

6.2.6 Gruppindelning

Pedagog A:

Vi har dom ibland i smågrupper men inte att glömma den stora.

Min syster är bildlärare och där tar vi ner sex åringarna i smågrupper och där kan hon upptäcka de barn som då kanske är lite blyga att de kommer fram mycket mer när de sitter där.

Det är viktigt ibland dela in dom i smågrupper så att dom blyga också kommer fram.

Pedagog B:

En del vågar inte lika mycket som när de är färre.

Pedagog C:

... pratar mycket om vi på kärret att skapa den här att vi är som en enda stor familj. Att man ska få va den personen man är man ska inte behöva va som "Pelle" är utan att man accepterar varandras fel och brister.

Alla är olika och på grund av det måste man jobba med olika gruppkonstellationer. Den lilla gruppen är viktigt men den stora gruppen har också en stor betydelse då man sammanför gruppen som en helhet.

7. Analys

Alla tre pedagogerna upplevde att i olika sociala situationer så som samlingar eller gemensamma aktiviteter märker de att de blyga barnen inte tar för sig. Detta ligger i linje med Beidel och Turners (Svirsky & Thulin, 2006) syn på begreppet blyghet. Då de menar att begreppet används för att beskriva ett mönster av tillbakadragenhet i sociala situationer. En tolkning till varför de blyga barnen är tillbakadragna i sociala situationer kan vara att de känner att stor fokus ligger på deras prestation och att de av denna anledning inte vågar svara på tilltal för rädslan av att svara eller göra fel (Svirsky & Thulin, 2006).

En av våra frågeställningar var vilken uppfattning pedagogerna har om vad som menas med ett blygt barn? Utifrån resultatet framkom det att en av pedagogerna upplevde att blyghet inte uttrycker sig på samma sätt idag som det gjorde förr. Hon upplever att idag när ett barn är blygt så vill det inte visa detta utan istället tar det sig uttryck genom att barnet blir tramsigt och ”spelar ut”. Detta är något som vi inte stött på tidigare. En tolkning vi har gjort till varför denna pedagog har denna uppfattning kan vara att hon inte har haft något blygt barn i sin barngrupp på länge. Av denna anledning upplever kanske hon att de idag inte uttrycker sig på samma sätt som förr.

Orsakerna till vad blyghet kan bero på kan vara många. En orsak till att barn lättare kan bli blyga är att om deras föräldrar är dåliga förebilder i det sociala umgänget det vill säga om barnet är uppväxt med en brist på socialt umgänge (Zimbardo, 1982). Vår tolkning utifrån resultatet är att alla pedagogerna menar att hemförhållandena har betydelse för de blyga barnen. Pedagog A menar att om barnet har föräldrar som är blyga kan det påverka. Pedagog B tar också upp att föräldrarna har betydelse och menar att fostran och hur föräldrarna är till sättet har betydelse. Att ha bra hemförhållanden är en förutsättning som pedagogerna menar underlättar för barnet att bli inkluderat i gemenskapen på förskolan. En tolkning kan vara att pedagogerna själva har haft blyga föräldrar eller stött på blyga föräldrar i sitt arbete och av denna anledning tar upp detta som en erfarenhet.

Pedagog A och B tar upp att det är viktigt med rutiner, att köra samma sak flera gånger så att barnen känner sig trygga i det man gör. Känner barnen igen det man gör och de vet vad som ska hända så vågar de också vara med. Vår tolkning är att arbetar man kontinuerligt på detta

sätt så stärker detta de blyga barnen då de växer och utvecklas. En sak som inte får glömmas bort är att som pedagog måste man även locka och utmana de övriga barnen i barngruppen så de inte blir uttråkade, utan att deras behov också blir tillgodosedda.

Att bli sedd är viktigt för alla och detta är ett behov som alla har. Det är viktigt att inte glömma bort att alla barn vill bli sedda. Det är väsentligt att de vuxna visar att de vill se barnet. (Folkman & Svedin, 2003). Pedagog A tar upp vikten av att se barnen och hon menar att det är viktigt att tala om för barnen att jag vet att du klarar av detta. Att ge beröm och tala om för dem att de är duktiga och på detta sätt visar man dem att de är sedda. Pedagog B och C beskriver hur viktigt det är att stötta barnen i den dagliga verksamheten. Att visa barnet att det är sett kan göras på många sätt, små gester kan ha väldigt stor betydelse för barnet. Dessa gester behöver inte vara något stort det kan räcka med en nickning eller en hand på axeln. Detta gör att barnet känner sig sett och allt som behövdes var en liten gest men som har väldigt stor betydelse för barnet. (Stening, 1999). Pedagog C menar att när barnen ska berätta någonting inför gruppen är det viktigt att stötta dem men samtidigt om barnet inte vill så behöver det inte. Hon menar också att det är viktigt att lägga aktiviteterna på en nivå som man vet att barnet klarar av. Detta är väsentligt för att barnet ska kunna utvecklas och känna att det duger. Pedagog C: s tankar ligger i linje med Stening (1999) som menar att det är viktigt för alla barnen att få känna att de duger och detta är betydelsefullt för allt välbefinnande, att känna att man duger som man är och för det man kan. En tolkning vi tycker är rimlig är att detta också är ett behov man har både liten som stor.

Pedagog B tar upp vikten av att inte berömma hela tiden utan att berömmet ska vara befogat. Annars tappar det sin betydelse. Ger man som pedagog beröm hela tiden kan man ställa sig frågan om man verkligen vet vad det är man ger beröm för?

Miljön brukar man tala om som den tredje pedagogen detta var något som endast pedagog C tog upp. Hon är väldigt medveten om förskolemiljöns påverkan. Hon menar att det är viktigt att se över vilket material som finns på förskolan. Har inte miljön något att erbjuda, om barnen inte får några utmaningar tror hon att barnen visar en helt annan sida av sig själva än om miljön är inspirerande till lek. Det är som Nordin – Hultman (2004) säger att beroende på hur rummen och materialen är organiserade kan de antingen locka till spänning och lust att lära eller få motsatt effekt.

Pedagog C tar även upp att deras rum aldrig är bestående utan de ändras efter varje barngrupps behov. Detta skiljer sig ifrån andra ”traditionella Svenska förskolor” där rummen är avskärmade från varandra och bundna till olika aktiviteter. (Nordin – Hultman 2004). Pedagog C: s beskrivning av förskolemiljön påminner mer om de Engelska förskolorna, här sker olika aktiviteter i samma rum. Här finns även materialet framme i barnens höjd. På pedagog C: s förskola såg vi en tydlig liknelse mellan Nordin – Hultmans beskrivning av de Engelska förskolorna. Medan på pedagog A och B: s förskolor såg vi en tydlig liknelse till Nordin – Hultmans beskrivning av den Svenska förskolan.

Pedagog C menade även att när ett barn kommer in i ett lekrum ska de känna att wow här vill jag vara, här vill jag leka. Hon tror att detta påverkar de blyga barnen positivt då de känner att det finns något de vill göra och som de känner sig trygga med. Är miljön inte inbjudande kan det bli som Knutsdotter Olofsson (1991) beskriver det. ”Pusslen hade jag lagt så många gånger att de måste läggas med baksidan upp för att ge lite spänning. Rita kunde jag förstås göra, om jag nådde upp till de fina kritorna”. (Knutsdotter Olofsson, B 1991 s.141). Barnen är och beter sig på olika sätt i olika situationer, hur de är beror på de situationer och vilken miljö de är i. Det är både det sociala sammanhanget och miljön runt barnet som har betydelse. Ett barn kan uppfattas som blygt i en situation medan det i en annan är framåt och aktivt. (Nordin – Hultman, 2004).

I alla grupper finns det ledare, beroende på om det är en positiv eller negativ ledare så påverkar detta gruppen. Pedagog B tar upp att en positiv ledare kan vara bra för de blyga barnen. Medan en negativ ledare kan vara dålig för de blyga barnen som pedagog B och C tar upp. En negativ ledare kan dra med de övriga barnen i gruppen på dumheter och trycka ner de blyga barnen. Som pedagog C tar upp är de negativa ledarna oftast väldigt slipade och medveten om vad de gör. Så som fula kommentarer och blickar förekommer oftast när de vuxna inte är i närheten. Ett blygt barn som råkar ut för dessa fula kommentarer och blickar väljer då att inte berätta detta för de vuxna på grund ut av att det inte vill ha dessa glåpord. Men både pedagog B och C menar att det är viktigt som pedagog att se detta och ta tag i problemet. Pedagog C tar upp vikten av att här är det viktigt att som pedagog hjälpa och visa den negativa ledaren hur den kan bli en positiv ledare istället.

8. Diskussion

Vår diskussion inleder vi med att blicka tillbaka på vårt syfte och våra frågeställningar samt vilket resultat som har framkommit utifrån den empiriska studien.

Syftet med den här studien har varit att bidra med kunskap om vad förskolan kan göra för att möta alla barn i förskolan samt hur man kan arbeta för att inkludera alla barn i en utvecklande gemenskap? Våra frågeställningar som vi även ville ta reda på var vilka uppfattningar pedagoger har om vad som kan menas med blyga barn? Vad kan förskolan göra för att få de blyga barnen delaktiga och synliga enligt pedagoger? samt vilka förutsättningar som måste vara tillgodosedda för att barnen skall bli inkluderade i gemenskapen på förskolan enligt pedagoger?

Läroplanen uttrycker tydligt att den pedagogiska verksamheten skall anpassas till alla barn i förskolan och se alla barnen och deras behov. I Läroplanen för förskolan står det: ”Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd än andra ska få detta stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar.” (Lpfö 98, 2000 s.35).

För att kunna ge barnen det stöd de behöver krävs det att man ser barnet och dess behov. ”Att bli sedd är något av det allra viktigast i livet. Det är också en upplevelse som ständigt behöver näring”. (Stening, L 1999 s.15).

En av våra frågeställningar var vad förskolan kan göra för att få de blyga barnen delaktiga och synliga i barngruppen? Vårt resultat visar att för att få de blyga barnen delaktiga och synliga i barngruppen var det av stor vikt att som pedagog finnas som en stöttande hand och att se barnet och lyfta dem i den dagliga verksamheten. Samtidigt som pedagog finnas där, stötta och utmana barnet till utveckling och framgång. Genom detta känner barnet växandets glädje. Att se barnen är något som är ett måste för att kunna möta alla barnen och inkludera alla barnen i en utvecklande gemenskap. Ser man inte barnen kan man inte veta deras behov.

En sak som har förvånat oss var hur pedagogerna uppfattar blyga barn. Vi förväntade oss här väldigt liknande svar men en pedagog skilde sig från de övriga. Hon upplevde att blyghet inte finns eller uttrycker sig på samma sätt idag som förr. Utan idag tar blyghet sig uttryck genom att barnen ”tramsar”. Hur kan det vara på detta sätt? Blyghet är något vi anser fortfarande finns. Idag kommer barnen tidigare in i verksamheten jämfört med förr. Vi upplever att förr

var det vanligare att man var hos dagmamma och barnen kom inte in i skolverksamheten förrän de var sex år gamla. Detta tror vi påverkar barnen genom att de blir vuxna fortare. Idag kommer barnen in i förskolan redan när de är ett år gamla och är då i en barngrupp på ca 15 barn. Medan om barnet var hos dagmaman var det i en grupp på 6-7 barn. Detta tror vi också påverkar de blyga barnen då de i den stora gruppen inte vågar visa att de är blyga och då kanske detta tar uttryck genom att barnet ”tramsar” eller blir gruppens ”clown”.

En förutsättning som måste vara tillgodosedd för att barnen skall bli inkluderade i gemenskapen på förskolan är förskolemiljön som ska vara anpassad efter barnen och deras behov. Är den det så lockar den till lek och stimulans som bidrar till en inkluderande gemenskap.

I vårt resultat framkom det att pedagog C var väldigt medveten om miljöns påverkan på barnen. Här anpassade de miljön efter barnens behov och hon beskrev miljön som den tredje pedagogen. Det vi tyckte var intressant här var att hennes tankar och funderingar om miljön och dess påverkan speglades i verksamheten. Denna pedagog uppfattade vi som modern och förskolan var anpassad efter barnen. Vi anser att är materialet tillgängligt för barnen tror vi att det inspirerar barnen till lek och skapande aktiviteter. Det är denna uppfattning Nordin – Hultman (2004) har av den Engelska förskolan. Skillnaden hon såg mellan Svenska och Engelska förskolor var att material som ”smutsa ner” inte är tillgängligt för barnen i den Svenska förskolan på samma sätt som det är i den Engelska förskolan. Detta får då till följd att barnen i den Engelska förskolan har en miljö som bjuder in till experimenterande och skapande på ett sätt som inte finns i den Svenska förskolan. (Nordin – Hultman, 2004). Att förskolemiljön ska vara inspirerande för barnen tror vi alla pedagoger tycker. Hur kan det då vara så att en del förskolor är mer inspirerande än andra för barnen. Kan det vara så att pedagogerna blir hemmablinda? Man har sina rutiner och vi tror att det kan vara svårt att se andra alternativ i sin verksamhet. Beroende på hur rummen och materialen är organiserade kan de antingen locka till spänning och lust att lära eller få motsatt effekt. (Nordin-Hultman, 2004).

Trygghet var också något som framkom ur resultatet som en viktig del för att de blyga barnen ska våga vara delaktiga i barngruppen. Att skapa trygghet kan göras på många olika sätt. I vårt resultat tog pedagog C upp att de använde sig av ett gosedjur som de kallade Hubbe. Hubbe blev som en extra pedagog och användes mycket under olika aktiviteter i den dagliga verksamheten. Hubbe blir någon som barnen känner sig trygga med, han blir ett stöd för dem i

olika aktiviteter. En fråga vi har reflekterat över är varför behövs gosedjuret Hubbe som en extra pedagog? Räcker inte den ordinarie personalen till som en trygghet för barnen? Eller kan det vara så att barnen känner en trygghet i Hubbe av den anledningen att det är någon som aldrig dömer dem eller säger emot och att han alltid finns där och har tid för dem.

Trygghet skapar även pedagogerna genom att stötta barnen men dels genom att ha en verksamhet som bygger på rutiner. Genom rutinerna känner barnen igen sig och de vet vad som ska hända, detta skapar också trygghet.

Vårt arbete har väckt intressanta tankar och funderingar som vi kommer att ta med oss i vårt kommande verksamma arbetsliv. Vi kan nu i efterhand känna att om vi hade haft mer tid skulle vi vilja intervjua fler pedagoger för att få ett bredare intervjumaterial. Samt skulle vi även vilja göra observationer för att se om pedagogernas tankar och synsätt stämmer överens med deras handlingar. Detta är något som vi har med oss som kan vara en grund i en eventuell fortsatt forskning.

8.1 Slutsats

Vår slutsats är att variationen i pedagogernas svar var väldigt liten. Men en sak som skilde sig var hur pedagogerna uppfattar blyga barn. Där en av pedagogerna upplevde att blyghet inte tar sig uttryck på samma sätt idag som det gjorde förr. Hon menar att blyga barn idag inte drar sig tillbaka eller är tystlåtna utan istället visar sin blyghet genom att de tramsar. Hon menar att barnen gör så här för att de inte vill visa att de är blyga. En slutsats till varför pedagogen har denna uppfattning kan vara att hon inte har haft något blygt barn i sina barngrupper på länge. Detta kan vara en anledning till att hon uppfattar att blyghet inte finns eller visar sig på samma sätt som hon uppfattade att det gjort tidigare.

Pedagogernas svar angående miljöns betydelse skilde sig också åt. Då det bara var en av pedagogerna som benämnde miljön som den tredje pedagogen. Denna pedagog såg på miljön som ett redskap i sin verksamhet. Här kunde vi se en tydlig koppling mellan pedagogens tankar kring miljöns påverkan som speglade sig i hur de arbetade för att inkludera och göra alla barn delaktiga och synliga i barngruppen.

Tre viktiga nyckelord som är återkommande i pedagogernas tankar och som de hela tiden tar upp som betydelsefulla för att inkludera alla barn i en utvecklande gemenskap är att stötta, lyfta och skapa en trygghet för barnen. Detta kan kännas som en självklarhet men man får inte glömma bort att aktivt arbeta med det.

9. Slutord

Genomgående i forskningsbakgrunden är att det är viktigt att se de blyga barnen och visa att man ser dem. Genom att se de blyga barnen stöttar man dem och då hjälper man även dem med att stärka deras självkänsla och självförtroende. Förskolemiljön är också något som påverkar de blyga barnen och beroende på hur rummen och materialen är konstruerade kan det antingen locka till spänning och lust att lära eller få motsatt effekt.

Syftet med studien var att bidra med kunskap om vad förskolan kan göra för att möta alla barn i förskolan. De barn vi riktade vår uppmärksamhet åt var de barn som ofta benämns som ”blyga barn”. Samt hur man kan arbeta för att inkludera alla barn i en utvecklande gemenskap? Frågorna vi ställde oss var: vad kan förskolan göra för att få de blyga barnen delaktiga och synliga i barngruppen enligt pedagoger? Samt vilka förutsättningar som måste vara tillgodosedda för att barnen skall bli inkluderade i gemenskapen på förskolan?

Vi har gjort en kvalitativ studie och i den empiriska delen har vi använt oss av semistrukturerade intervjuer. Vi intervjuade tre pedagoger på tre olika förskolor. Resultatet bygger på de tre pedagogernas tankar och tidigare erfarenheter. I resultatet framkom att det är i de sociala situationerna som pedagogerna märker att de blyga barnen utmärker sig, genom att dra sig tillbaka och inte ta för sig i gruppen.

I vår slutsats kom vi fram till att variationen i pedagogernas svar var liten. Men i två av frågorna skilde sig pedagogernas svar, hur de uppfattar blyga barn och miljöns påverkan på de blyga barnen. Tre viktiga nyckelord som är återkommande i pedagogernas tankar och som de hela tiden tar upp som betydelsefulla för att inkludera alla barn i en utvecklande gemenskap är att stötta, lyfta och skapa en trygghet för barnen.

10. Referenslista

Brodin, M & Hylander, I (1997). *Att bli sig själv Daniel Sterns teori i förskolans vardag*. Liber AB Stockholm. ISBN: 91-47-04838-7.

Denscombe, M (2000). *Forskningshandboken för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Studentlitteratur: Lund. ISBN: 91-44-01280-2.

Folkman, M-L & Svedin, E (2003). *Barn som inte leker*. Runa förlag. ISBN: 91-88298-64-7.

Knutsdotter Olofsson, B (1991). *Varför leker inte barnen?*. Stockholm HLS Förlag. ISBN: 91-7656-246-8.

Lpfö 98 (2000) *Läroplanen för förskolan*. Lärarboken från Lärarnas Riksförbund. ISBN: 91-973019-5-7.

Lpo 94 (2000) *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*. Lärarboken från Lärarnas Riksförbund. ISBN: 91-973019-5-7.

Lund, I (2006). *Hon sitter ju bara där*. Studentlitteratur: Lund. ISBN: 91-44-03997-2.

Merriam, S (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Studentlitteratur: Lund. ISBN: 91-44-39071-8.

Månsson, A (2000). *Möten som formar*. Malmö högskola. ISBN: 91-88810-10-0.

Nationalencyklopedin ordbok 1. (1995) Språkdata, Göteborg, och Bokförlaget Bra Böcker AB, Höganäs. ISBN: 91-7024-953-9.

Nordin – Hultman, E (2004). *Pedagogiska miljöer och barns subjektskapande*. Liber förlag. ISBN: 91-4705196-5.

Orlenius, K (2001). *Värdegrunden finns den*. Runa förlag. ISBN: 91-88298-53-1.

Patel, R & Davidson, B (2003). *Forskningsmetodikens grunder att planera genomföra och rapportera en undersökning*. Studentlitteratur: Lund. Tredje upplagan. ISBN: 91-44-02288-3.

Pedagogiska uppslagsboken från A-Ö utan pekpinnar. (1996) Informationsförlaget, Lärarförbundets förlag: Stockholm. ISBN: 91-7736-335-3.

Stening, L (1999). *Se mig som liten är*. Solna: Eklund. ISBN: 91-646-1105-1.

Svirsky, L & Thulin, U (2006). *Mer än blyg*. Cura bokförlag AB. ISBN: 91-89091-42-6.

Vetenskapsrådet, (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. http://www.vr.se/download/18.6b2f98a910b3e260ae28000360/HS_15.pdf

Wehner Godée, C (1993). *Leka i grupp*. Central tryckeriet AB Borås. ISBN: 9127036596.

Winnicott, D (2003). *Lek och verklighet*. Natur och kultur Stockholm. Tredje utgåvan. ISBN: 91-27-09658-0.

Zimbardo, P & Radl, S (1982). *Det blyga barnet*. LiberFörlag. ISBN: 91-40-54486-9.

11. Bilagor

Intervjufrågor till pedagogerna.

- Vad kan ett blygt barn vara som du ser det? – Berätta!
- Vad tycker du kännetecknar dessa barn i förhållande till andra som du ser det? – Berätta!
- Vad tror du blyghet kan bero på?
- Hur arbetar ni för att inkludera alla barn i gemenskap och arbete?
 - Olika metoder
 - Drama?
 - Leken?)
 - Hur arbetar du för att stärka de ”blyga barnens” självkänsla/självförtroende?
- Hur påverkar förskolemiljön de blyga barnen?
 - Påverkar situationerna om barnet är blygt? (Det vi menar här är om det finns situationer där blygheten blir mer synlig?).
 - Gruppens påverkan? (Vad tror du gruppen kan ha för betydelse?).

Intervjuer transkriberade.

1. Vad kan ett blygt barn vara som du ser det? Berätta!

Pedagog A ”Det finns många olika sorters blygheter, för en del kan ju va blyga i starten innan de lär känna till exempel oss som personalen och barnen och känner sig lite osäker då kan man ju va väldigt blyg. Men man kan ju va blyg i sig själv att man kanske ja att man har hårda krav på sig själv”.

”Sen ser man ju på många barn idag att det kanske inte är den blygheten jag upplevde när jag var liten utan man kan visa det på det sättet att man kanske är lite aggressiv. Jag tror det är typiskt de barn som inte har språket till exempel de visar då kanske genom att försöka va lite tramsig och på det viset, man vill inte visa att man är blyg därför gör man sådana saker istället. Eller att man drar sig undan men det är inte så vanligt idag”.

Pedagog B ”Som ej pratar så mycket i samlingar, som inte gör så mycket väsen av sig i gruppen”.

Pedagog C ”Man är kanske lite försiktig svarar inte på tilltal är lite avvaktande”. Man är kanske lite avvaktande för man vet inte riktigt vad som ska hända”.

2. Vad tycker du kännetecknar dessa barn i förhållande till andra som du ser det?

Pedagog A ”Många gånger är det när man har samling när man ska berätta om någonting då är det ofta dom barn som inte vill säga nått då som man kan se. Man får då ta fram dom sidorna som man vet de barnen är duktiga på det är jätte viktigt och därför är det viktigt att vi som pedagoger lär känna barnen och där har man ju fördel som vi då jobbar i arbetslag att man ser barnen på olika sätt och vissa av dom tyr sig kanske mer till mig och vissa tyr sig till mina kolleger.”

Pedagog B ”De barn som inte ta för sig i gruppen som inte låter mycket på samlingarna. Blyga bara är väll oftast inte de som är ledartyper heller i grupp utan de följer med de andra barnen.”

Pedagog C ” När man pratar med dem märker man att man inte får svar. De är avvaktande och då får man vara en stöttande hand.

De läser av först på andra barn man kan se det på deras kroppsspråk.

Barn är mer öppna idag jämfört med innan detta beror nog på att barnen kommer in i verksamheten tidigare”.

3. Vad tror du blyghet kan bero på?

Pedagog A ”Det är mycket krav på barn och människor överhuvudtaget idag, det kan ju va ibland kanske va det här att man inte är som alla andra till exempel man kanske inte har, idag är det mycket materiella saker som gäller, att man inte har just dom här sakerna som alla har och då vågar man kanske inte säga att jag har inte det”.

”Sen tror jag det kan va så här också att man har föräldrar som kanske är blyga.”

Pedagog B ”De kan ju va lite hemifrån, fostran och hur ens föräldrar är till sättet. Både arvet och miljön tror jag har påverkan där”.

”Asså vi har haft ett barn som jag inte uppfatta som blygt så direkt blygt men som hade väldigt stora krav på sig själv och hon kunde ibland inte göra saker för att hon ville inte att det skulle bli fel och visste hon att hon då inte fixa att va med så struntade hon i att göra det men det uppfattade jag inte som blygt utan det e mer att hon har så stora krav på sig själv, men kanske för utomstående som inte känner henne kanske uppfattar det som blygt då.”

Pedagog C ” De är mycket sånt här idag och det tror jag också kan påverka att man blir lite tillbakadragen man ska ha gjort nästan allt innan man börjar skolan. Så visst är det många barn man kan uppleva som blir stressade och kanske blir tillbakadragna bara för det man orkar inte mer. Så visst både föräldrar, pedagoger och samhället påverkar tror jag utan att man tänker på det”.

4. Hur arbetar ni för att inkludera alla barn i gemenskap och arbete?

Pedagog A ”Det är viktigt att vi pedagoger gemensamt diskuterar och försöker lyfta fram dom här som är blyga då. Sen tror jag det är viktigt att man som person behöver va rätt så lugn. Vi har haft till exempel några små här som är lite reserverad kan man säga och då märker vi väldigt tydligt om vi får in någon, Vi har inte haft så många vikarie men vi hade en och hon rutschade här och hon for och då märkte man ju på honom då ställde han sig i hörnorna direkt det blir liksom för mycket. För ett sånt barn är det ju jätte viktigt att man känna sig betyd, att man kör samma rutiner att man, att vi sinsemellan har bestämda mål som vi håller oss till och då känner dom sig mer trygga, och att va tydlig”.

”Det är viktigt och att de känner till, att man kör samma för det är, och då känner man sig trygg, sen kanske man men just det här med rutinerna.”

Arbetsätt

”Ja vi har kört lite asså typ lite regionmilia, Vi kör mycket på saga här och det är rätt så de kan man ju göra jätte mycket med. Dels som berättande sen har vi lagt in både skapande, musik kör vi mycket med sagopåsar och lite dramatiserande”.

Använder sig av leken: ”När vi hade bockarna Bruse så gjorde vi det dels flanosaga sen till exempel när vi har idrott så gjorde vi det att vi var bockarna Bruse och det är jätte bra. För då har man gjort det på så många olika sätt att man börjar känna sig säker på att det här är inget farligt det här kan jag nu”.

Viktigt att köra samma saker flera gånger

”Det kan vi se när vi har haft jympa, då har vi haft en sak vi kör, och vi körde den rätt så mycket i fjor då och i början var det någon som var lite blyg då va alltid bakom men i slutet sen så kliver han ut för då började han känna att det här kan jag nu.”

Pedagog B ”Man får försöka stötta dom liksom och ändå puscha på dom försiktigt så att säga, man utmanar dom lite lite så att de inte blir ännu blygare men att man ändå lite grann försöker stötta dom”.

Arbetsätt

”Man får ju se till vart barn, individuellt barn och hur det barnet är sen får man ju hitta ett sätt som fungerar för just det barnet”.

”Man tänker sig en del barn dom behöver liksom titta in sig om man gör nått alldeles nytt med barnen, nått nytt rörelse pass i veckan till exempel så en del barn väljer ju att stå och titta på kanske första och andra gången sen helt plötsligt så är dom med och då får man ju låta dom stå och titta man tvingar inte dom till att va med utan de står och tittar in och det är också ett sätt att få in lärandet för dom”.

Pedagog C ” Vi försöker med att bemötande och förhållningssätt är väldigt viktigt alla är lika värda alla ska bli sedda och hörda. Och pratar mycket om vi på kärret att skapa den här att vi är som en enda stor familj. Att man ska få va den personen man är man ska inte behöva va som ”pelle” är utan att man accepterar varandras fel och brister”.

Arbetsätt

”Asså det är ju mycket likadant det här när man pratar i våra samlingar att alla ska få komma till tals. Vi pratar mycket om att det inte finns något rätt eller fel utan alla svar är lika värda även om man inte svarar likadant som ”pelle”. Och vid maten pratar mycket om det här med att vara vänlig hur man pratar till varandra man kanske säger skicka mjölken eller att man kanske kan säga det på ett vänligt sätt.

Det är mycket hur vi asså man pratar man bemöter det är det stor vikt vid. Och det kan man liksom se så som vi är det smittas även av på barnen”.

Använder sig inte av så mycket drama de har det mer som ett redskap.

” Sen har vi en groda som är avdelningens lilla djur ”Hubbe” som vi använder när det är vissa situationer han kan inte prata utan då viskar han till oss fröknar man använder det så. Det brukar också fungera och då brukar dem oftast säga nu ska vi gå och prata med ”Hubbe” om dem är lite lessna eller vill ha extra kramar eller känna att dem vill ha ”Hubbe” lite, lite extra ”Hubbe” kramar. Så han är också en del men det är inte drama på det viset men man använder också han som ett redskap han blir som en extra pedagog”.

Leken

”Vi ser ju leken som ett lärande där är vi både delaktiga som pedagog eller observatör. Man ser mycket, man arbetar mycket med hur man är mot varandra att alla får va med”.

”Där kan kanske dom blyga barnen om man har det att det lossnar där, genom att man träder in i en annan roll och då är jag inte ”Lisa” längre jag går in i en annan roll och då är jag inte blyg längre. Och då kan man se att de lever upp liksom i leken”.

5. Hur arbetar ni för att stärka de blyga barnens självkänsla/självförtroende?

Pedagog A ”Dels är det ju viktig att man talar om att de klarar av saker och ting att de är duktiga på saker att man visar de dels genom att tala om det och va positiv men dom och ta fram dom liksom att jag vet att du klarar av detta, ge beröm är jätte viktig kanske låta dom hjälpa till, det finns ju alltid dom som alltid anmäler sig med en gång men att man vi som pedagoger är noga men att se att dom här behöver lite externa hjälp att idag är det din tur att hjälpa till och följa med och hämta vagnen till exempel. Att se dom det är jätte viktigt att stärka dom”.

”Min syster är bildlärare och där tar vi ner sex åringarna i smågrupper och där kan hon upptäcka de barn som då kanske är lite blyga att de kommer fram mycket mer när de sitter där. Och det är viktigt för dom att man får va med någon vuxen”.

Pedagog B ”Man stärker dem barnen genom att stötta dem när de ska berätta någonting eller man vill inte berätta nej då behöver man inte berätta till exempel när man ska ta sin namnlapp”.

”Sen tycker jag det är viktigt när man sitter vid matbordet till exempel det är en jättebra situation tycker jag asså rent pedagogiskt. Också att prata med barnen om olika saker och få fram olika begrepp där med barnen med också en social samvaro att man pratar då är det viktigt att man som vuxen att tänka på att prata med alla barnen så att det inte bara är dem som, det är ju alltid så att i grupp att det är några som vill prata jättemycket att man tänker på att det inte bara är dom som får prata utan att det är alla får en chans att prata. Sen pratare ju andra men ändå men att man ändå tilltalar andra vi bordet”.

”Man ska ju inte bara berömma hela tiden, nu va du duktig, va bra för då blir ju det här duktigt och det här bra något som inte betyder någonting utan man ska ju berömma tycker jag när det är befogat. Det ska ju inte bara vara bra hela tiden för då tappar ju det sin betydelse.”

De jobbar mycket med idrott har fotboll bl.a. Jobbar här med att stärka gruppkänslan.

Pedagog C ” Det blir mer i arbetet att man lyfter dem att man känner att det här klara jag att man lägger det på den nivån som man vet att den personen fixar. Vill man inte då så låter vi dem om det är att berätta något så får dem passa vidare så att säga. Då kan det ibland vara ”Hubbe” man använder, ibland upplever vi att ”Hubbe” är en trygghet om han får sitta då vågar jag prata. Oftast är de sen så stolta efteråt att de vågar säga detta”.

”Tänka mycket på att ge beröm även i det vardagliga inte bara när man har någon aktivitet eller samling. Och det blir också att man stärker dem till exempel vad glad jag blev när du knäppte din jacka. Det är så lite men att man är väl medveten om att man ger denna positiva förstärkningen”.

6. Hur påverkar förskolemiljön de blyga barnen?

Pedagog A ”Ibland kan det kanske va lite skrämmande just det här nya många vuxna och många barn, därför gör vi så när vi har nya barn att vi lägger ner mycket tid på att det just ska bli trygga. Att man får kanske låta allt annat just det här med samlingar får stå undan lite grann tills de nya barnen känner sig lite trygga det tror jag man har igen sen. Och att man i början då låter barn komma till oss istället. Och dom behöver mer tid på sig och då får dom liksom ha den tiden”.

Pedagog C ”Miljön är den tredje pedagogen man får tänka som så att vad har vi för material, finns det kanske något som man kan leka med där jag känner mig trygg, eller har man det bara för att det så ska va. Det ska va så att det främjar varje barn så de känner sig, jag tror nämligen som så, att hade inte miljön något att erbjuda att de inte känner sig trygga med miljön, dom får inga utmaningar visar de också en annan sida av sig genom dom utmaningar, trygghet, då blommar de också ut och då visar det sig positivt. Det som är mindre bra det dämpas och man blir då lyft i det andra. Då blir man liksom en annan person”.

”Här är aldrig rummen bestående här ändras de efter varje barngrupp, efter deras behov. Används inte materialet får vi titta på vad som är deras behov”.

”Viktigt att barnen känner att wow här vill jag va, här vill jag leka. Och jag tror att det påverkar också det blyga, lite försiktiga barnet positivt att det känner att här finns saker att göra och som man känner sig trygg med. Så miljön den är viktig. Men jag tror också att man ska tänka på vilket material man köper att man inte bara köper för att det så ska vara och för att jag som pedagog tycker det är roligt utan tycker barnen det är roligt”.

7. Gruppens betydelse?

Pedagog A ” Vi har dom ibland i smågrupper men inte att glömma den stora att när man är som vi är nu att man då får ihop dom som en grupp. Annars är risken det lite att det är dom här grupperna lite varför sig”.

Gruppens betydelse

”Jag tror den har betydelse att dom känner sig trygga så jag tror att den har betydelse.”

”Det är viktigt ibland dela in dom i smågrupper så att dom också kommer fram. Men sen behöver man ju det här också att man klarar dem stora gruppen tillexempel när man börjar skolan det är en helt annan värld där”.

Pedagog B De jobbar med blandade grupper ibland stora ibland små. Märker skillnad i stora/små grupper

”Ja det kan man ju märka på en del barnen, att en del vågar inte lika mycket när de är många som när de är färre”.

Gruppens betydelse påverkas av vilken ledare man har i gruppen.

”I alla grupper finns det ju ledare, har man då en positiv ledare som är det ju säkert jätte bra för blyga barn, men har man en ledare som det finns ju också dom som drar med sig de andra barnen på dumma saker så att säga och då är det kanske inte så bra för ett blygt barn. Det finns ju ledare då som, som inte har goda egenskaper som kanske utesluter dom som inte vill ta för sig och det gäller att uppmärksamma det och ta tag i det”.

Leken

”Vi har haft barn som inte vill att man ska gå in i leken och då kan man ju fundera på varför vill inte barnet att jag ska va med i leken då. För att de är lite blyga de vågar inte spela ut eller de vet man ju egentligen inte men. Vi har haft speciellt ett barn som jag nämnde innan också som va så att man fick inte gå in i leken och hon va lite så”.

Har en del problem med vuxenkontakten?

”Jag tror nog att ett barn som är så känner sig rätt så trygg i med jämnåriga barn med leken och den biten där, medan de då kanske inte litar på vuxna. Det tror jag också kan ha att göra med hemförhållanden hur dan kontakt man har med vänner runtomkring om man är van vid att va borta hos andra människor eller jag vet inte, de kan va en del i det hela”.

Pedagog C Gruppen

”Har man negativt starka barn i gruppen kan de ju lätt trycka ner. Men det e ju också viktigt att man visar den negativa ledaren hur det är att vara en positiv ledare att man stöttar och visar. Men jag tror det absolut har påverkan. Det har man ju ibland fått negativa ledare som kan mycket väl göra att dom som är lite blyga dom backar ännu mer. Och sen att de ger kanske dom här fula kommentarerna och blickarna som man som vuxen inte kanske ser eller hör. Vissa är väldigt slipade att de gör ändå inte det när någon vuxen är i närheten. Och då väljer man kanske om man är blyg att jag säger inget för man vill inte ha dom här gloporden.”

”Viktigt att jobba med att våga prata inför den stora gruppen, det har man nytta av senare i livet.”

8. Är det möjligt att tillmötes gå alla barns behov i en förskola för alla?

Pedagog A ”Nej det finns inte tid för det, men asså man skulle ju vilja, men man kan inte, inte varje dag. Men man har ju det alltid i sig”.

Pedagog B ”Nej åhh de här arbetssättet som det pratas så mycket om på högskolan de kan fungera till en viss del men det finns ingen möjlighet att se varje, asså att hela tiden jobba individuellt med varje barns egna tankar och egna önskemål man måste ha vissa grejer som är primära”.

Pedagog C ”Man får hoppas på det att det är så. Men det har nog också mycket att göra med vilka som jobbar i arbetslaget, hur barngruppen ser ut. Det är viktigt som pedagog att man pratar på sina planeringar. Vi kände en pojke tog all uppmärksamhet, då får man inte glömma de andra de har ju också sina behov och ska bli sedda.”